

САНД ОЛОХ

ЧУРАПЧЫ
УЛУУГУН
ЖАБЫАТА

ЖАБЫАТ
1991 СЫЛ АЛТЫННЫҢ
15 КҮНҮТТӨН ТАХСАР

№54 (8463). 1999 СЫЛ ЫАМ ЫПЫН 22 КҮНЭ. СУБУОТА. СЫАНАТА — 1 СОЛК. 10 ХАРЧЫ.

ХАБААЙЫННААБЫН
МЕХАНИЗМА

БИИР СЫАЛ ААРТЫКТАРЫ

Болугур нөһиллэһин баһылыга М. Г. Кожурев кыр-дыаастары, пенсионердары кытта көрүүтүтүр 1998 сыл түмүгүнүн үлэтин отчуотун нөһиллэһиниз социаль-кай туругун ырытыгытын садалабыта. Ойно көрдөх-кө, нөһиллэһиниз 1268 киһи олоороруттан быыбардаачы-тыга 650, ол иһинтэн пенсионера 148, сирин ветерана 4, тыылга үлэлээбит 40. Нөһиллэһиниз үлэте суох ич-чат ахсаана 49 эрээри, дынг маанак учуокка турбута 4 ара киһи. Оттон 76 иччаппыт орто анал уонна үр-дүк үөрөхтөрүгө үөрөннэлэр.

Ааспыт сылга 64 мэд. «Адаам» бааһынай хаһаайыс-тыбатын, «Кустук» лаадыр базалара ууттан эисэр-дэбиттэрэ. Итинэн 243 киһи пособиелан туһаммыт, «Кустук» лаадырга көмө өтүлүлүбүт. Чурапчыттан төрүттээх, билигин Москвага классическай финансо-вай компания генеральнай директора Д. А. Борисов көмөтө маньаха экиэ улахан өбүт. Улууустаагы ЖКХ управлениетынан ДТ-75 трактор, «Урал» автома-шина уонна икки уу мотора манылыбыт. Халаан уутун содуларын чөлүгөр түһэрингэ 150 тыһ. солк. үлэ ытыллыбыт. Амма орто оскуолатыгар 130 кв. м илэниэх мастарыскай, культурнай-спортивнай ком-плекс үлэргэ киирдиэлэр. Спортнай саала итинтэн би-бисуруоһугар үлэ өссө да барара күттүдэр.

Бу дьыл тохсунуу бастагы күнүбүзү туругуан нөһиллэһиниз 1330 манах сүөһү баарыттан маньыта 109, 1057 сылыттан биэте 688 уонна 83 ат көлө баар, сибииннэ ахсаана 128-ка тийэбит, куурусса 448 эбит. Нөһиллэһиниз баар манах сүөһү 74 быраһыла-на чааһынайдарга, 64 быраһылана бааһынайдарга, 19,6 быраһылана табаарыстыбага көрүлэр. Сылгы уопсай ахсааныттан чааһынай дьонго 27, бааһынай-дарга 3,5 уонна табаарыстыбага 69,5 быраһыаннара тиһэр.

Ииннэн былааннартан, бааһылык билиһиннэрбитэ-лэн, киһи котельнай убаас оттука көһөрүү, Мын-дабайыга амбулаторианы үлэлэтти, орто санатори-йи оромүөннээһин эботор сангалы туугу сорукара турар. Мань сарты республиканскай суолталаах «Кус-тук» экологическай лаадыры үлэлэти билэниһанар.

Нөһиллэһиниз социальнай сакаас тирдэллэнгэ бы-ыл маньык: 264 тонна бурдук, 120 тонна ханьыс-та, 380 тонна үтү, 76 тонна эт, 1 тонна балык, 0,7 тонна отон. Итинэн барыта 5586000 солк. табаарынай бородууксуйа өтүлүлүөхтөөх.

Бу отчуот сүниһүөн улахан көсөтүн чааһынай-дар сылгыларын көрүү тула буолла. Түмүк биһир: кө-рүү-истин ситатэ суох. Ол курдук, сылгынытарын кытта нөһиллэһиниз дьаһалтата дуоһабыр түһэргэ илэте, былырын уута барым садала чааһынайдар сылгыла-рын хочоттон таһаарылыбатаага ымылына. Бөлүө-дөккө миччирэнг тийэбит, оной сылгылары хочоттон миччирэнгэ таһаарылыары модьуйдулар.

Баһылык отчуотун киниттан сотору-содус аны та-баарыстыба сыллаагы балансата тусалыдаммытын сураһан-истэн, бырабылыааныа председателе Н. А.

Федотов көрсөн көсөтүбүтүн. Киһи былырынныгы халаан уутун содулуттан садалыыр. Көсөтүбүтү көрүү-түнүн уонна түмүктөөһүнүнэн 4900 тыһ. солк. хором-ну таһаарылыбыт. Ити, была холууан, 1000 манах сүөһүнү сүтөрбүт тэпэ. Тыл хаһаайыстыбатын ми-нистерствотынан маньаха 30 тыһ. солк. көмө өтө-лүлүбүт. Холобур, «Дружба» эрбип, үс дьаһык то-һоо уо. п. а. курдук материалнай көмө.

«Мындабайы» табаарыстыба аны тыл хаһаайыс-тыбатын производствоннай кооператива дэммит. Уу алдыатытын чөлүгөр түһэрингэ 642 тыһ. солк. үлэ ытыллыбыт. Бу кооператив күүһүнүн. Оттон 1400 тыһ. солк. түһүү, дьэ, кыһан ымыллыбатах. Сыл уе-татыгар 14 улахан манах сүөһү, 86 иччаат сүөһү уон-на 48 сылгы көнүһүнүн өлбүт. Мантан хоромнуу 500 тыһ. солк. тийэбит. Бу бэйэ илэниги иһинтэн таһаарылыбыт көчөт. Биһир итинэн табаарылай бородууксуйаны оторуу да өтүк олох суох буола-тах. Кооператив отчуоттуур сылга 200 тонна сиһилэни, 40 тонна эһилэни, 1200 тонна оту бөлөмнөөбит, 26 тон-на ханьыстаны илбүт. 500 кубометр мань кыаммат-тарга бөрдөрбүт. 300 кубометр дьаһалабылай мань бөлөм-нөөбит. Бааһынага аһаан 100 гектар кырыс сирин ту-һага таһаарыт. Барыта 175 тонна үтү, тыллынаах ыһааһынан 14 тонна манах этэ, 40,5 тонна сылгы этэ туттарылыбыт. Эмиз кооперативынан 126 тыһ. солк. массына, 125 тыһ. солк. трактор итиннэ 20 тыһ. солк. стожарнай мастарыскай өтөлөрө өтөһүл-лүбүт.

Төһө да үп-харчы быһаардыр, 104 тыһ. солк. сыл-гы базата тутуулан үлэргэ киирбит. Кооператива 735 сылгылааһыттан биэте 450. Сылгыны итин былаана өтөһүлүлэн, Президент ситиннэр киирбит» хайдал-лаах. Манах сүөһүлөрү 262 төбө, итинтэн маньыга 155. Манах сүөһү сылыа чааһынай көрүүтүгөр киирэр буолбүт. 1991 сылтан барыта 870 итиннэлэр эдэр сүө-һү нөһиллэһинизгэ барылыбыт. Эмиз бу сылтан 471 сылгы чааһынайга барыт.

Тарытталарын кытта аахсына биэрэр пастаа 2636, млар пастаа 2077 тыһ. солк. Баланса араастабыта 559 тыһ. солк. тахсар. Ангардас рабочайдарга 224 тыһ. солк. ханьас барыллара турар, төлөнө илэк. Маньаха өссө 230 тыһ. солк. детация хэрчигэ барыллара үлүүс дьаһалтатыттан тутулукуттанмыт. «Тута ситаллар» дьон буолла.

Государствоттан осуда, кредит ымыллыта дьон эмиз тохтообүт. Иининнэга сылларга илбүт иһин тө-лөһөллөр эбит. Халаан уутун хоромнуу таһаарыт буолаар, былырын төм-төнөр тахсааһыра хаалбыт.

Техника туһунан ымытыга балансага 28 трактор, 11 автомашинна баар эбит. Биллэн турар, эргэрин, ту-баттан тахсы улахан. Былырынныгы уматык көл-бөккө эрээрдэбит. Билигин үгүс техника өнтөн турар. Арай солоронан сүүрөр өттүгөр, эмиз көрдөһүү тү-мүгөр эр, бааһынанна арыый курдук эбит.

Быһыл туорахтаах культуралар 330 гектарга ыһыл-халлара күттүдэр, ити иһинтэн 40 гектарга сэлэ-

устата үлэлээбиттэрэ. Билигин «Кустук» урукку тө-лүгөр түһэрин сорука турар. Ол курдук, олоор, үө-рөнөр дьоннэрин тутууга, спортивнай, хаһаайыс-тыбнай инвентардары булуусса элбэх үп-харчы наада-та кимнэхэ барытыгар өйдөнөр суол. Дьэ, ол киһи улууска «Маарысчаан» телестудияга тирээрэн «Кус-тукка» — «комуну!» дьон телемарафону тарыйан ытар-га быһаарыныбыт.

«Кустук» киһи үлэте-хамнаа хаһааттарга балачча сифилин сыратыллан, суруулан турар. Киһи үлэлэ-бит үс сайынны устата республика үгүс улуустарыт-тан, куораттарыттан 600-тэн тахса оло суньыанна, билигин көрүүтү ханатта. Бу киһигэ сылдыбыт сүөлөр туялыыр эйгени, айылланы кытары ыкса билсэллэр. Хас сайын ахсын СВУ преподавателлэрэ, студентара тахсан «Кустуна» үлэлээһиннэргэ үгүскө кубулуйда. Ииннэ тынан, олоор төрөөбүт айыллаа-рын научнай төрүккө олобуран тугастык билсэллэр,

БҮГҮН— СААСКЫ НЬУКУОЛУН

САЙЫНҢЫ КҮННЭР
САБАЛАММЫТТАРЫНАН!

АРЫЙЫА

Ииннэ, 150-гар дьаһынан, 140-гар эһис. Соп буолар сымэ бурдугуан хааччымыттар, 12 тонна дьаһи-миз паста илэк. Ханьыста 3, хортуонсуй 4 гек-тарга олоордулар буолбүт. Кооператива социальнай сакаас эмиз тирдэллэн турар. Ол маньык: манах, сылгы этигэр тыллынаах ыһааһынан 45 тонна, үтү 165 тонна. Кооператива үлэингэ 120 эбит.

«Мындабайы» тыл хаһаайыстыбатын производст-веннай кооперативы ааспыт сылга үлэте, дьэ, итин-ник түмүктэрдэх. Бэйэбиттэн эбон отор буолаахха, кооператив манах сүөһүтэ сылтан-сыл аччаан, чаа-ыһылайга барара улаатар. Ойноу да турунтаммыт. Ол сеп даһаны. Ону кооператив үлэинтэрэ бары бүтүүн үлэлэстэн көрөн эр социальнай сакаастары толоруох-тарын сеп. Оттон бурдугу үүннэрин, сылгыны көрүү кооперациялаан эр үлэлэтэххэ табыллар дьарык-тар. Былаан, сорук да өнтүк. Быһата, бүгүн туруо-руулабүт соругу өссө 1992 сылтан ытыллыбыт өх курдук көнөтүн көрөн, билгэлээн кэлбиттэр. Ол көм-нэ бааһынайынан барым үтүннэри турара эбэст.

Билигин кооперативтары өйүөххэ дьон политика турар. Оной нөһиллэһиниз тутуһан үлэтин олоор бу хаһаайыстыбаны өйөөтөллөр ханьык дьон бада саһаа күүһүрэр. Кооператива специалисттар элбэхтэр. Ол тыһан баран, маньа этэрдэххин. Специалистар тус-таах салааларынан иһон-тоһон үлэлээбэттэрэ баар суол. Холобур, зоотехник М. Д. Содалынова сыл уе-татыгар саһа төрүөхтүүн 450 сүөһүтүтэн 80-на көм-нүһүн өлбүтүгөр уонна 181 манахтан баара-суога 88 иһирэни илбүтүгөр ыһытык турбатах, хонтуруол мөлтөтүлүбүт. Ол хааччытыбата мөлтөдөр ким да иһиннэ сүһүнэ, Биргэдыһир сайынны итин үлэте барар. Вухталтердар күнү ситэри үлэлээбэттэр. Ман-тан да көстөрүөн, председатель Николай Афанасьев-ич Федотов өттүтөн ирдэбил күүһүрөрө буоллар, ити ситиһилибит киирбиһлэр балачча көбүчү буо-луохтара хаалбыт.

Председомит М. Е. Николаев дьон көргөн, тын ма-лын экономиканын сайыннарытыга, хас биһирдин орто мал млар дохуота икки төгүд үрдүүрүгөр сорук ту-руорда. Маньаха сымтан, кооператив манах сүөһүтүн үлэиттэртигэр үлэлэри биэрэрэ сеп курдук. Социаль-най сакааһын биһир итинник үлэиттэринэн төлөртөрөр. Наада буоллаһына, хас илбүт сүөһүлэрин бөйөтүннөн төһүннэрэргэ дуоһабыр наада эбит.

Ити эрээри коллективнаан кооперациялаан үлэ-лэһин наада буолар салааларын эмиз умнууохха. Председомит республика сылгыныттарын муһунаар: «Эһиги өйдөөт: биһир киһи тахсан хааран хаамтадына, бөйөтүн эр суолун хаалларыада, оттон бу олоор 300 киһи биһир сылынан бардагына, сүрдэх улахан аартык арыллыах этэ. Ойноу буолбат дуо? Оной бары түмүөх туһааһыт. «Норуот күүһэ—көмүөл күүһэ», — дьон өһингэ дин. Билигин да ол суолтан туораа-мыарын.

А. ВФИМОВ,
хаһаат общ. көрр.

Ыам ыйын 26 күнүгэр „Кустукка — көмөнү!“ телемарафон ыытыллар

Мындабайыга республикатаагы «Кустук» орто эко-логическай-чабдигирдэр киһигэ 1996 сыллаахха СР Правительствотын уураадынан тарылыбытэ. Бу Ам-ма өрүс үрдүгөр олох көрө айыллааах мөстөргө турар, орто айыах көрдөөх күлүүтүнүн, чаһаар саһатынан толору дойду. Ол бөйөгө ааспыт сыл халаан таһаар-быт илэһиннэргэ түбэһин сүрүн тутуулар ууга баран-нар, билигин харчынан 383 тыһымына солкуобайдаах хоромнуу тахсыбыта. Ол үрдүгөн ааспыт сайын киһи үлэтин тохтоһотторо—оһолор сайынны сыллыаһы-нарын тарыйыннэ үтүө холобуру көрдөрөн, икки сезон

үөрэтэллэр, эдэр кыраһым үөрэтөөччилэр Аһаа өрү-һүнүн устар айынара биһир көрөхсөбиллэх.

«Кустук» киһи саһалтата бу күннэргэ оһолор та-һааһыны туһалаах сыһыланнэрин тарыйыннэ күтүөк ыһаан үлэлэхтэр.

Улууспут олохтоохторо, тарытталар «Кустукка» — «комуну!» телемарафонига көхтөөхтүк кытыахтара, саһаллы аһарах саһаанан саһаатаран ким төһө кыах-тааһынан көмөлөһүөхтэрэ, өйүөхтэрэ дьон өрөһөбит. Норуот күүһэ—көмүөл күүһэ, Эһиги моральнай, ма-терпальнай көмөбүт билигин көлөр көсжиллэрибит, оһо-лөрбүт иһиг биллилээх-көрүүлээх, үтүө дьон буола улааталларыгар төһүү буолуохтаага саарбахтаммат.

Билигин расчётнай счёптун: 40702810176260000046,
ИИИ 1430006408, «Сбербанк», с. Чурапча,
РДЭО «Кустук»,
«Кустук» киһи,

● ДЫНД КЭРГЭН ЭКОНОМИКАТА

CHLA

